

طهران زندگی

برای شهرداری تهران
برنامه پیشنهادی مازیار حسینی

برادران

❖ اهمیت تهران فراتر از یک کلانشهر است. سایر شهرهای کشور به تهران به عنوان الگو نگاه می‌کنند. شورای شهر و شهرداری تهران در واقع شهرداری کشور و خط‌دهنده کل کشورند.

❖ باید حفظ هویت و اصالت شهرها و روستاها، پایداری به معماری اسلامی و ایرانی، و رعایت زیبایی و استحکام بناها، ترویج فرهنگ نظم و قانون، گسترش نادلهای دین و اخلاق، آسان سازی خدمت رسانی و عدالت و فراگیری در خدمات شهری و توسعه فضای سبز و اهتمام به سلامت محیط زیست، توجه به نیازهای جانبازان و مصدومان جسمی، نگاه عدالت گستر به محله ها و اشخاص محروم، توجه ویژه به بانوان و نیز به جوانان، بر جسته شود و همواره مد نظر قرار گیرد.

فهرست عناوین

۱	سخن نخست	۳
۲	زندگی شهری	۵
۳	رویکرد های اساسی ۱۰ گانه در تدوین برنامه	۵
۴	اهداف برنامه	۷
۵	تهران و شهرداری تهران	۷
۶	الزامات قانونی و اسناد بالادستی	۹
۷	چالش‌های شاخص شهرداری و شهر تهران	۹
۱-۷	اهم چالش‌های عمده و فرابخشی	۹
۲-۷	اهم چالش‌های حوزه اجتماعی و فرهنگی	۱۰
۳-۷	اهم چالش‌های حوزه فنی، عمرانی و حمل و نقل و ترافیک	۱۰
۴-۷	اهم چالش‌های حوزه خدمات شهری	۱۰
۵-۷	اهم چالش‌های حوزه ایمنی و مدیریت بحران	۱۱
۶-۷	اهم چالش‌های حوزه شهرسازی و معماری	۱۱
۷-۷	اهم چالش‌های حوزه اقتصاد، برنامه ریزی و مدیریت شهری	۱۱
۸	پیشنهادها	۱۲
۱-۸	اهم پیشنهاد های حوزه اجتماعی و فرهنگی	۱۲
۲-۸	اهم پیشنهاد های حوزه فنی، عمرانی و حمل و نقل و ترافیک	۱۴
۳-۸	اهم پیشنهاد های حوزه خدمات شهری	۱۶
۴-۸	اهم پیشنهاد های حوزه ایمنی و مدیریت بحران	۱۶
۵-۸	اهم پیشنهاد های حوزه شهرسازی و معماری	۱۷
۶-۸	اهم پیشنهاد های حوزه اقتصاد، برنامه ریزی و مدیریت شهری	۱۸
۹	کار ویژه‌های خاص	۲۰
۱-۹	پیگیری منویات مقام معظم رهبری در خصوص شهر تهران	۲۰
۲-۹	مدیریت بحران کرونا	۲۱
۳-۹	پیگیری شعار رونق تولید، پشتیبانی‌ها و مانع زدایی‌ها در حوزه مدیریت شهری	۲۱

(۱) سخن نخست

به عنوان یک شهروند ایرانی دلبسته به مردم، انقلاب، نظام و رهبری، با تکیه بر تجربه‌ای قریب بر سی سال در عرصه‌های مختلف سازندگی و خدمتگزاری به کشور، که بالندگی و شکوفایی آن محصول خون‌های پاک شهدا، فداکاری‌های به یادماندنی و حماسه‌آفرینی‌های تاریخی فرزندان این سرزمین کهن، پر صلابت و پایدار در طول هزاران سال است؛ افتخار و توفیق این را یافته‌ام که امروز با دعوت و توصیه‌های خیرخواهانه برادران و خواهران مومن انقلابی و دوستان و سروران بزرگواری که حسن ظنی نسبت به اینجانب، علی‌رغم قلت مایه‌ای که در خود سراغ دارم، دارند؛ در جایگاه داوطلبی برای خدمت‌گزاری شهروندان خوب، نجیب، آگاه و فرهیخته تهرانی قرار گیرم. از خداوند متعال عاجزانه و متواضعانه می‌خواهم که همه ما را یاری فرماید تا در مسیر آنچه که صلاح ملت و کشور و دین منور اسلام است، گام برداشته و به دور از حبّ و بغض و اغراض و مطامع زودگذر دنیوی، تصمیمی اتخاذ گردد که اولاً رضایت پروردگار متعال در آن باشد و ثانیاً ما را شرمنده خون پاک شهدا و ایثارگری‌های جانبازان، آزادگان و مدافعان سرافراز میهن و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران نسازد.

برادران و خواهران گرامی،

این برنامه در چارچوب رهنمودها و توصیه‌های مقام معظم رهبری به ویژه بیانیه گام دوم، سیاست‌های کلی نظام، اسناد فرا دست‌ی محلی و ملی مانند سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران و سند چشم‌انداز تهران ۱۴۰۰، الگوی ایرانی-اسلامی پیشرفت، طرح‌های جامع و تفصیلی شهر تهران، برنامه‌های پنج‌ساله توسعه شهری، برنامه‌های پنج‌ساله توسعه کشور، اسناد آمایش سرزمین و استان تهران و ... و نیز متناسب با چالش‌ها و مسائل راهبردی شهر و مدیریت شهری، اولویت‌ها، انتظارات و نیازهای شهر و شهروندان و دیگر ذینفعان کلیدی، تجارب و دستاوردهای بین‌المللی و با کسب مشورت از متخصصان و صاحب نظران دلسوز، متعهد و باتجربه در عرصه مدیریت و خدمت‌رسانی ملی و شهری و برای عرضه به پیشگاه شما نمایندگان محترم منتخب مردم در ششمین دوره شورای اسلامی شهر، تهیه شده و تقدیم می‌گردد.

تردید ندارم که هیچ برنامه‌ای بی‌عیب و نقص و کامل نیست؛ و ذات برنامه‌ریزی برای شرایط و زمانی که به شدت در حال تغییر و دگرگونی است، همواره نیازمند بازبینی، اصلاح و تکمیل است. در عین حال مزیت داشتن برنامه این است که به مثابه یک قطب نما و ابزار هوشمند، اجازه نمی‌دهد در گذر زمان، اهداف و آرمان‌های خود را گم کرده و به بیراهه برویم. باور دارم برای موفقیت فردی، سازمانی و اجتماعی عناصر آگاهی، اطلاعات و برنامه‌ریزی نقشی بی‌بدیل دارند؛ چرا که معتقدم برای ناخدایی که فاقد برنامه، هدف و مقصد خاصی است، هر بادی که بوزد، باد موافق تلقی خواهد شد که این از عقلانیت و خردورزی به دور است.

در این برنامه تلاش شده با استفاده از روشی نظام‌مند و ساختار یافته، ابتدا باورها و رویکردهای اساسی خود را در محورهای سه‌گانه: **شهر، شهروندان و حکمروایی شهری** با شما در میان گذاشته و سپس تحلیل‌ها و دریافت‌هایی علمی و مبتنی بر واقعیت‌ها و شرایط میدانی از وضعیت موجود در هر یک از این محورها را ارائه نمایم.

بدین منظور لازم بود در مرحله اول شناختی کامل، دقیق و همه‌جانبه از شهر تهران، شهرداری تهران و معضلات و چالش‌های جاری آن فراهم گردیده و سپس با توجه به امکانات، محدودیت‌ها و مقتضیات خاص این شهر برای حل یا حداقل کاستن این معضلات برنامه‌ریزی و اقدام گردد. در مرحله دوم سعی گردید با بررسی ویژگی‌هایی که از دیدگاه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی، انسانی، مدیریتی، اقتصادی، ... تبیین‌کننده شهری مطلوب، زیست‌پذیر و کارآ است، چگونگی حرکت کلانشهر تهران در مسیر رسیدن به شاخص‌های قابل قبول در ویژگی‌های مذکور بیان گردد. هرچند ممکن است دو مرحله برشمرد شده فوق در تعریف و پیاده‌سازی مشابهت‌هایی داشته و بعضاً به لحاظ زمانی همپوشانی‌هایی داشته باشند، ولی حرکت در مسیر رسیدن به شهری مطلوب، به جز با حل و کاهش مشکلاتی که هم‌اکنون با آن دست به‌گریبان است، مقدور نخواهد بود.

در ادامه با تشریح مفهوم «زندگی شهری» به عنوان محوری برای برنامه حاضر و تأکید بر لزوم ارتقای کیفیت زندگی شهروندان در شهرها، بر اساس نتایج دریافتی از تجزیه و تحلیل وضع موجود و در چارچوب دریافت نظری و تجربی از امکانات، اختیارات و منابع در دسترس و حمایت‌ها و پشتیبانی‌های مورد انتظار، چشم‌انداز، مأموریت‌ها، اهداف کلان، راهبردها و اولویت‌های اصلی برای تحقق آن‌ها معرفی می‌گردد. همچنین، اهداف و برنامه‌های عملیاتی و نیز طرح‌ها، پروژه‌ها، اقدامات و ابتکارات و نیز رویکردهای اجرایی با هدف پیاده‌سازی برنامه و رسیدن به وضعیت مناسب و مورد انتظار، در بخش انتهایی این برنامه آمده است.

امروز در پیشگاه خداوند متعال و محضر شریف مردم تهران با شما نمایندگان محترم در شورای اسلامی شهر تهران پیمان می‌بندم، اگر به لطف الهی و با رأی و صلاحدید شما عزیزان، توفیق خدمتگزاری در شهر و سکانداری مدیریت شهری تهران را یافتیم، تلاش خواهیم کرد با اتکا به خداوند قادر و توانا، به مدد توجّهات حضرت ولی عصر (عج)، تحت راهنمایی‌های حکیمانه و دلسوزانه رهبری معظم انقلاب، حمایت و پشتیبانی دولت و مجلس انقلابی و خدمتگزار، همراهی و همکاری نمایندگان مردم در شورای اسلامی شهر، و صد البته مشارکت و نقش‌آفرینی مردم آگاه، پر شور و غیور تهران و همت بلند همکاران عزیزم در خانواده بزرگ شهرداری تهران، بتوانم تا آخرین لحظه‌ای که در خدمت شهر و شهروندان باشم، برای تحقق این برنامه و اجرای بی‌کم و کاست آن، همت گمارده و ذره‌ای کوتاهی ننمایم.

امید است اعتماد اعضای محترم ششمین شورای اسلامی شهر تهران و تأیید این برنامه، منجر به تبیین نقشه راهی برای کاستن از مشکلات جاری شهر، ارتقای کیفی و کمی سطح زندگی شهروندان و تبدیل تهران به شهری با هویت ایرانی-اسلامی، زیبا و روح‌نواز و در شأن پایتخت نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران گردد.

وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ

مازیار حسینی - مرداد ماه ۱۴۰۰

۲) زندگی شهری

رشد روزافزون تعداد شهرها و افزایش جمعیت آنها ناخواسته باعث افزایش گروه‌های درگیر با «زندگی شهری» شده است و این موضوع توجه به ویژگی‌های خاص زندگی شهری و ارتقای کیفی این سبک از زندگی را بیش از پیش با اهمیت نموده است. معنی و مفهوم کیفیت زندگی انسان را می‌توان در برآورده شدن نیازهای فطری و ذاتی او جستجو کرد. کیفیت زندگی، به عنوان یک کل، را باید شکل گرفته از اجزائی دانست که دربرگیرنده تمامی ویژگی‌های فردی و اجتماعی و نیز کمی و کیفی زندگی ما می‌باشد. از همین رو امروزه، ضمن توجه به مسائل کمی و فردی، موثر دانستن شاخص‌های معنوی، اجتماعی و کیفی به بخش قابل توجهی از اهداف مدیریت شهری تبدیل گردیده است. بدین سبب گستره بزرگتری از مفاهیم کیفی، انسانی، اخلاقی و الهی باید در چتر مفهوم «کیفیت زندگی» قرار بگیرد.

طبعاً تلاشی که برای بهبود کیفیت زندگی شهری صورت می‌گیرد باید متمرکز بر ویژگی‌ها و مسائل خاص زندگی شهری صورت گرفته و همچنین با توجه به اهمیت و تأثیر قابل توجه «مشارکت شهروندان» در زندگی شهری و نقش تعیین کننده آن در اداره شهر، این مبحث نیز بایستی در کنار سایر اقدامات نرم‌افزاری مربوطه مد نظر باشد. مفهوم «کیفیت زندگی شهری» متغیری مرکب می‌باشد که از چندین فاکتور تأثیر می‌پذیرد. عواملی همانند تغییر در سطح درآمد مردم، شرایط زندگی، وضع سلامت محیط، فشار روحی و روانی، اوقات فراغت، شادمانی خانوادگی، روابط اجتماعی و نظایر آن به شکل مرکب، کیفیت زندگی و تغییرات آن را تعیین می‌کنند. اصطلاح کیفیت زندگی شهری به طور کلی به وضعیت محیطی که مردم در آن زندگی می‌کنند و همچنین به برخی شرایط شخصی افراد اشاره دارد. مفهوم کیفیت زندگی را می‌توان به نوعی هم‌ارز با رضایت از زندگی و مواردی از قبیل تجربه و درک فرد یا گروه از سلامتی، آسایش و شادی دانست. رضایت از زندگی می‌تواند نشان‌دهنده مجموعه مواردی از جمله سلامت جسمانی و روحی، اعتقادات مذهبی، خانواده، آموزش، تفریح، اشتغال، رفاه، مسائل مالی، محیط زیست و تعلق اجتماعی باشد؛ بطوریکه این موارد، هم از شاخص‌های ذهنی افراد و هم از شاخص‌های عینی قابل اندازه‌گیری افراد، می‌تواند استخراج گردد.

از دیگر سو، باید توجه داشت که این مقوله همواره، از دیدگاه رشته‌ها و گروه‌های مختلف (سیاست، مدیریت، جامعه‌شناسی، روانشناسی، بهداشت، شهرسازی، فرهنگ، ...) قابل بحث بوده و می‌باشد و بدین ترتیب طبیعی به نظر می‌رسد که گذشته از تعاریف کلی، در جایگاه‌های مختلف به تعاریف و اولویت‌بندی‌های متفاوت برای تعریف کیفیت زندگی برخورد کنیم.

۳) رویکرد های اساسی ۱۰ گانه در تدوین برنامه

۱- شهر یک سیستم باز، زنده، طبیعی، ارگانیک، پویا و عقلایی است. برنامه ریزی و مدیریت مکانیکی و بدون انعطاف برای آن، نه تنها فاقد اثربخشی بلکه مخرب است. مدیریت شهری شایسته، باید برخوردار از خرد

راهبردی منعطف، نظام‌مند و آینده‌نگر باشد؛ و به همین دلیل باید توجه داشت که در بسیاری از موضوعات یک نسخه واحد برای تمام شهر نمی‌توان تجویز کرد.

۲- مهمترین و کلیدی‌ترین عنصر مدیریت شهری شایسته در چارچوب کلان‌الگوی حکمروایی اسلامی-ایرانی، باور و عمل به اصل خدمتگزاری مردم است. در این مسیر باند بازی، پارتی بازی، سیاست‌زدگی و منفعت‌طلبی کاسب‌کارانه جایی نخواهد داشت. اینجانب و همکارانم در شهرداری تهران، خادم وفادار مردم و متعهد به حقوق و منافع شهر و شهروندان خواهیم بود نه رئیس و آقا بالاسر آنان.

۳- مدیریت شایسته شهری، محصول تعامل و مشارکت دائمی، نزدیک، همدلانه، همکارانه و سازنده همه اجزاء و عناصر موثر در این سیستم به ویژه شهروندان، حاکمیت ملی و مدیریت شهری است. ما از طریق تقویت مردم‌سالاری دینی محلی، با مردم و برای مردم، شهری برای همه مردم و درخور شأن و انتظارات معقول و منطقی آنان، خواهیم ساخت. توانمندسازی شهروندان و دیگر ذینفعان کلیدی و تقویت اعتماد و سرمایه اجتماعی، مهمترین رکن توسعه مشارکت و مردم‌سالاری دینی محلی است.

۴- ساختن شهری خوب برای زندگی با کیفیت و آبرومندانه و توجه به حیات طیبه شهروندان، بدون حرکت و تلاش علمی، آگاهانه، متعهدانه، دلسوزانه، جهادی و انقلابی مدیریت شهری محقق نخواهد شد. در این راه ارتباط و تعامل اثربخش با دانشگاه‌ها و مراکز و موسسات علمی و پژوهشی، شرکت‌های دانش‌بنیان و استارت‌آپ‌ها، مراکز و موسسات تحقیق و توسعه، کانون‌های تفکر و اندیشه‌ورز، خلاقیت و نوآوری، اساتید، دانشجویان، صاحب‌نظران، متخصصان و خبره‌گان اهل فن، در کانون توجه مدیریت شهری شایسته خواهد بود.

۵- درس‌آموزی از تجارب مثبت و منفی گذشته، پیش‌بینی، دوراندیشی، آینده‌پژوهی و آینده‌نگاری، لازمه ساختن شهری خوب، شهروندانی آگاه، مسئولیت‌پذیر و مشارکت‌جو و مدیریت شهری شایسته است.

۶- خلاقیت، ابتکار و نوآوری، لازمه پیمایش سریع مسیر سخت و بعضاً ناهموار پیشرفت و توسعه شهری است. علیرغم تلاش‌های ارزشمند گذشتگان و پیشرفت‌های خوب به دست آمده، هنوز فاصله شهر ما با یک شهر پیشرفته قرن بیست و یکمی در بستر هویت و اقتضائات شهر اسلامی و الگوی رشد و پیشرفت اسلامی-ایرانی، بسیار زیاد و نیازمند حرکت‌های خلاقانه و نوآورانه پرجنب و جوش جهادی و انقلابی است.

۷- ساختن تمدن و آینده شهری شایسته، نیازمند توجه به اصول دانش‌بنیانی، هوشمندی، پایداری و تاب‌آوری در شهر است. بهره‌برداری و حفاظت و صیانت خردمندانانه و هوشمندانانه از منابع، زیرساخت‌ها، تسهیلات و ثروت شهر، موجب کسب اطمینان نسبت به آینده پایدار و شکوفایی شهر خواهد بود.

۸- شهر پویا، با نشاط، قدرتمند و شکوفا، از طریق ایجاد بستر مناسب برای کارآفرینی، تسهیل و بهبود فضای کسب و کار، سرمایه‌گذاری و رونق اقتصاد شهری، به دست می‌آید. در این راستا لازم است نقش‌آفرینی فعالانه مدیریت شهری در اقتصاد شهر، از طریق همکاری با بخش خصوصی، سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی، فعالان اقتصادی و صاحبان کسب و کار، به طور قابل توجهی افزایش یابد.

۹- پایتخت کشور، به عنوان الگوی سایر شهرهای ایران اسلامی، باید مظهر زیست مومنانه، اتحاد، همدلی و انسجام و یکپارچگی ملی در عین احترام و حفاظت از تکثر و تنوع قومی، نژادی، زبانی، مذهبی و سیاسی باشد.

۱۰- تهران به عنوان پایتخت و بزرگترین کلان شهر کشور و یکی از ۲۰ شهر بزرگ دنیا، علاوه بر داشتن نقش تأثیرگذاری ملی، دارای جایگاهی تأثیرگذار در شبکه شهرهای جهانی و مناسبات و تعاملات منطقه ای و بین المللی است و می بایست بتواند در چارچوب ارزش ها و منافع ملی، با ایجاد و توسعه سیاست خارجی و روابط بین المللی کارآمد و با استفاده از ظرفیت های دیپلماسی شهری موجود دو و چندجانبه در سطوح منطقه ای، قاره ای و بین المللی، به همین نسبت از فرصت ها و تجارب مفید جهانی بهره برداری نماید. ما برای رسیدن به شهری رقابت جو، همکار و در عین حال قدرتمند، نیازمند نگاه و رویکرد جهانی و اقدام محلی با حفظ و وفاداری به ارزش های فرهنگی خود هستیم.

۴ اهداف برنامه

با توجه به موارد ذکر شده، برنامه حاضر برای شهرداری تهران با عنوان «**طهران، شهر زندگی**» و با ۷ هدف زیر تهیه و ارائه گردیده است:

- تهران، شهر رستگاری
- تهران، شهر پاک
- تهران، شهر قانون مدار
- تهران، شهر امن
- تهران، شهر هوشمند
- تهران، شهر مهارت و نوآوری
- تهران، پایتخت کشور

بنابراین برر سی م سائل، تحلیل آنها و نهایتاً پید شنهادهای تهیه شده با محوریت «ارتقاء کیفیت زندگی شهری» و در جهت نیل به اهداف فوق صورت گرفته و در برنامه حاضر ارائه خواهند گردید.

۵ تهران و شهرداری تهران

شهر تهران پرجمعیت ترین شهر کشور و پایتخت جمهوری اسلامی ایران است. مرکز استان تهران و با جمعیت ساکن بالغ بر ۹,۳ میلیون نفر که به تنهایی تقریباً ۳ برابر کلانشهر بعدی ایران است؛ مفهومی فراتر از «کلانشهر» داشته و آن را به نوعی یک «آبر شهر» می توان نامید، آبر شهری که جمعیت روز آن از ۱۶ میلیون نفر فراتر رفته و در سطح منطقه ای به «مجموعه شهری تهران» و در سطح ملی به «کل کشور» خدمت رسانی میکند.

گذشته از سایر ویژگی‌های شهر تهران، ذکر این موضوع ضروری است که تهران در برابر بسیاری از رخدادهای و مخاطرات طبیعی از جمله سیل و زمین‌لرزه آسیب‌پذیر است. بررسی‌های زمین‌شناختی انجام شده بیانگر آن است که شهر تهران بر روی بستری لرزه‌خیز قرار داشته و با گسترش و توسعه شهر به‌ویژه در طول پنج دهه گذشته، ساخت‌وسازهایی نیز در حریم یا حتی روی گسل‌های بزرگ و لرزه‌خیز آن انجام شده است. افزون بر آن، دشت تهران و ری دارای شکستگی‌ها و گسل‌های فرعی فراوانی است که می‌توانند به هنگام لرزش گسل‌های بزرگ، دچار لغزش و جابه‌جایی گردند. به مجموع خطرات تهدید کننده فوق باید نشست‌های موضعی و فرونشست در محدوده دشت تهران را نیز اضافه کرد.

افزایش جمعیت شهری در دهه‌های اخیر و نیز توزیع نامتعادل امکانات در کشور، مشکلات عدیده‌ای را برای شهر تهران ایجاد نموده است؛ آلودگی هوا، ترافیک، آلودگی صوتی، نابرابری شمال و جنوب شهر، ناکافی بودن دسترس‌پذیری شبکه حمل و نقل همگانی، معضلات اجتماعی و وجود بافت فرسوده ناکارآمد از اهم این مشکلات به شمار می‌رود که لازم است با بهره‌گیری از تجربیات موفق داخلی و خارجی و به‌کارگیری دانش و خبرگی متخصصان داخلی برای این مشکلات چاره‌اندیشی گردد.

شهرداری تهران بر اساس آخرین ساختار مصوب دارای ۸ معاونت، ۲۲ منطقه، ۲۱ سازمان، ۲۳ شرکت شاخص و تعدادی مرکز و ستاد زیرمجموعه است، اداره هر منطقه یا ناحیه زیر نظر شهردار آن و با توجه به ساختار سازمانی مرتبط صورت می‌پذیرد. بررسی‌ها نشان می‌دهد که بخشی از مشکلات مرتبط با ناکارآمدی درون سازمانی و برون سازمانی، ناشی از ساختار فعلی شهرداری بوده و با اصلاح برخی موارد میتوان مشکلات مذکور را به نحو قابل توجهی کاست.

از دیگر سو، بودجه شهرداری تهران در سال‌های اخیر و وضعیت مناسبی نداشته و بی‌توجهی مستمر به ناترازی منابع و مصارف بودجه از سوی شورا و شهرداری سبب شده تا در حال حاضر مجموع بدهی شهرداری تهران به رقمی در حدود ۶۶ هزار میلیارد تومان بالغ گردد که در مقام مقایسه، بیش از دو برابر کل بودجه سال ۱۳۹۹ این نهاد است. دسترس گسترده شهرداری تهران به استقراض از بانک‌ها و دریافت تسهیلات بانکی جهت جبران کسری‌های سالانه، منجر به اتخاذ رویکرد منفعلانه در برابر موضوع مدیریت بدهی‌های شهرداری تهران شده و چشم‌پوشی و تعویق مسأله، تنها سیاست متخذه تا کنون بوده است. از آنجا که بیش از سه-چهارم بدهی‌های شهرداری تهران به صورت تسهیلات بانکی است، انتظار می‌رود که در پایان سال ۱۴۰۰ به دلیل سود تسهیلات مذکور، به‌طور خوشبینانه، حدود ۱۰ هزار میلیارد تومان به مجموع بدهی‌های شهرداری تهران اضافه گردد. البته به این رقم می‌بایست حدود ۶ هزار میلیارد تومان کسری بودجه سال ۱۴۰۰ (از مجرای تسهیلات و انتشار اوراق) را نیز اضافه نمود. این ارقام همگی به معنای آن است که از منظر مقوله تراز منابع، مصارف و بودجه، شهرداری تهران در وضعیت بسیار ناپایدار و نامناسبی قرار دارد.

۶ الزامات قانونی و اسناد بالادستی

در ارتباط با شهرداری تهران، اسناد بالادستی متعددی وجود دارد که در زیر به اهم آنها اشاره میشود. برنامه‌ها، طرح‌ها، روش‌ها و آیین نامه‌هایی که در شهرداری تهران اجرا میگردد، لازم است طبق سلسله مراتب مربوطه از اسناد بالادستی مرتبط پیروی کند. این اسناد را به شرح زیر میتوان دسته بندی کرد:

- **سطح ملی:** قانون اساسی، سیاست‌های کلی نظام، بیانیه «گام دوم انقلاب»، سند چشم‌انداز افق ۱۴۰۴
- **سطح استانی:** طرح مجموعه شهری تهران، سند آمایش استان تهران
- **سطح شهری:** طرح جامع شهر تهران، طرح جامع حمل و نقل و ترافیک، برنامه عملیاتی ۵ ساله شهرداری تهران، طرح تفصیلی مناطق، بودجه سالانه شهرداری
- **سطح محلی:** سند توسعه محلات

۷ چالشهای شاخص شهرداری و شهر تهران

همانگونه که بیان شد، شهر تهران در حال حاضر با چالش‌ها و بحران‌های متعددی مواجه می‌باشد که موارد مذکور را میتوان در دو دسته فرابخشی و بخشی دسته بندی و ارائه نمود:

۱-۷ اهم چالشهای عمده و فرابخشی

- دخالت نهادها و سازمان‌های متعدد دولتی در امور مرتبط با مدیریت شهری و انجام موازی امور و بعضاً متناقض با تصمیمات مدیریت شهری
- قطع ارتباط کارآمد بین ساکنان و مدیران شهر
- عدم وجود نگرش نوین و نبود توجه کافی به حکمروایی و مدیریت خوب شهری
- توزیع ناعادلانه سرانه خدمات بین شمال و جنوب شهر
- فقدان آموزش‌های کارآمد در حوزه حقوق شهروندی و عدم آشنایی شهروندان با حقوق و وظایف خود
- ضعف مشارکت مردمی و عدم جلب همکاری موثر مردمی در اداره امور شهر
- بی‌اعتمادی اجتماعی و پایین بودن حس تعلق در شهر
- سرویس‌دهی شهر تهران به جمعیت مجموعه شهری تهران مشتمل بر جمعیت تهران و شهرهای اطراف آن
- منجر شدن تکیه بر درآمد ناپایدار به توسعه ناپایدار شهر
- حاشیه نشینی، بدمسکنی، بی‌مسکنی، بافت فرسوده و تبعات گسترده اجتماعی آن بر مدیریت و روند حیات شهری
- مهاجرپذیری و رشد حاشیه نشینی در تهران به دلیل توزیع نامتوازن امکانات در سطح کشور

۲-۷ اهم چالشهای حوزه اجتماعی و فرهنگی

- کمبود «مسجد» و سایر مراکز مذهبی، فرهنگی و اجتماعی با توجه به جمعیت شهری و نامناسب بودن پراکندگی آن
- مشارکت پایین مردم در اداره شهر و تصدی گری بالای شهرداری
- نبود سرزندگی مورد نیاز شهروندان در شهر
- عدم تناسب بودجه نگهداری فضاهای اجتماعی و فرهنگی با دستاوردهای حاصله
- تداخل کاری حوزه فرهنگی و اجتماعی با نهادهای مشابه
- عدم توجه کافی به جنبه‌های تاریخی و میراثی شهر
- ناکافی بودن فضاهای مورد نیاز اقشار خاص از قبیل کودکان، سالخوردگان و افراد با شرایط جسمی خاص

۳-۷ اهم چالشهای حوزه فنی، عمرانی و حمل و نقل و ترافیک

- عدم استفاده بهینه از ظرفیت زیرساخت های گسترده احداث شده به ویژه شبکه مترو تهران
- عدم اهتمام به تکمیل شبکه مترو مطابق با پیش‌بینی‌های طرح جامع ریلی تهران
- کم بودن سهم حمل و نقل عمومی از کل حمل و نقل
- فرسودگی شبکه تاکسی‌رانی، اتوبو سرانی و واگن های مترو تهران و عدم اقدام به نو سازی ناوگان مذکور در سال‌های اخیر
- نامناسب بودن مسیرهای پیاده برای شهروندان به ویژه گروه‌های خاص (کم توانان، سالمندان و کودکان)
- نامناسب بودن کمی و کیفی پیاده روها و پیاده راه‌ها و کمبود مبلمان شهری متناسب
- کمبود پارکینگ و پارک سوار در سطح شهر
- استفاده ناکافی از پتانسیل قنوات متعدد موجود در شهر تهران
- عدم تکمیل شبکه جمع آوری آب‌های سطحی شهر تهران
- عدم استفاده بهینه از روان‌آب‌های جمع آوری شده

۴-۷ اهم چالشهای حوزه خدمات شهری

- افزایش آلودگی های مختلف اعم از هوا، نوری، صوتی، خاک، آب، ...
- سرانه بالای تولید زباله در شهر تهران
- عدم تفکیک زباله در مبدأ و عدم بازیافت و امحاء صحیح زباله

- کمبود سرانه فضای سبز در برخی نقاط شهر و توزیع نامناسب آن
- عدم توجه کافی به اقلیم و مصرف آب در انتخاب گونه‌های گیاهی

۵-۷ اهم چالشهای حوزه ایمنی و مدیریت بحران

- ضعف در فرهنگ‌سازی و آموزش کافی شهروندان در مواجهه با حوادث و بحران‌های طبیعی و انسان ساخت
- کمبود تجهیزات و امکانات امدادی با توجه به جمعیت شهر
- وجود ساختمان‌های متعدد فرسوده و نایمن در سطح شهر
- آسیب پذیری شهر در مقابل زلزله
- آسیب‌پذیری شهر در مقابله با سیل
- فرونشست‌های موضعی در سطح شهر
- فرونشست دشت تهران و شهر تهران در اثر استفاده نامتناسب از منابع زیرزمینی
- عدم توجه کافی به ایمنی عملکردی در ساختمانهای تغییر کاربری داده شده (حادثه کلینیک سینا،...)

۶-۷ اهم چالشهای حوزه شهرسازی و معماری

- عدم تعریف خط آسمان و خط زمین در ساخت و سازها
- توجه ناکافی به مبحث سایه‌اندازی و مشرفیت در احداث بناها
- نبود تعریفی مشخص و هویت‌دار برای معماری و شهرسازی معاصر شهر تهران
- اتکا به شیوه‌های ناکارآمد و زمان‌بر برای احیای بافت‌های فرسوده شهری
- معضل رو به فزونی حاشیه‌نشینی و سکونت‌گاههای غیررسمی در اطراف شهر تهران
- نبود توجه کافی به شرایط اقلیمی تهران و مباحث انرژی در طراحی ساختمان‌ها و ابنیه‌های شهری

۷-۷ اهم چالشهای حوزه اقتصاد، برنامه ریزی و مدیریت شهری

- بحران بدهی‌های روز افزون شهرداری
- اتکا به استفاده از منابع درآمدی ناپایدار علی‌رغم شعارهای داده شده در سال‌های اخیر
- نبود مدیریت قابل قبول در نظام هزینه‌ها و سرمایه‌گذاری‌ها
- وجود مطالبات صعب الوصول از اشخاص حقیقی و حقوقی و دستگاه‌های دولتی
- نبود استراتژی مکفی و متناسب برای تامین مالی پروژه‌های شهری

- نبود سیستم اطلاعات یکپارچه و قابل اتکا در شهرداری
- نبود مکانیزم تشخیص و وصول سهم شهرداری تهران از مالیات بر ارزش افزوده
- عدم بهره‌گیری مناسب از مدیران جوان بدنه شهرداری تهران به منظور افزایش خلاقیت، نوآوری و دانش در فعالیت‌ها و مأموریت‌های شهرداری
- عدم استفاده مناسب و کافی از تجارب موفق داخلی و بین‌المللی
- تداخل وظایف مناطق و معاونت‌ها و سازمان‌ها

۸) پیشنهادها

با در نظر داشتن مشکلات شهر تهران و بررسی تجارب موفق جهانی در بالا بردن سطح خدمت رسانی به شهروندان و به دنبال آن بهبود شاخص‌های کیفی زندگی در شهر، مجموعه پیشنهادهای زیر در حوزه‌های شش‌گانه ذکر شده ارائه می‌گردند. لازم به توضیح است که پیش فرض این مجموعه پیشنهاد شمول **اصول حکمرانی خوب** شامل: مشارکت، شفافیت، قانون‌گرایی، مسوولیت‌پذیری، پاسخ‌گویی، عدالت، کارآمدی و وفاق بر تمامی پیشنهادها ارائه شده و اقدامات بعدی مترتب بر آن از یک سو و تطابق آنها با مجموعه راهبردهای مستخرج از فرمایشات مقام معظم رهبری و توصیه‌های هفت‌گانه **بیانیه گام دوم انقلاب** از سوی دیگر می‌باشد.

۸-۱ اهم پیشنهادها حوزه اجتماعی و فرهنگی

کلام رهبری فرزانه انقلاب:

- ﴿ در هر جا سامان زندگی است ، «مسجد» مرکز اصلی آن است.
- ﴿ مسجد در همه جا باید پاکیزه، زیبا و آرامش بخش باشد.
- ﴿ اگر مسجد، کیفیت شایسته‌ی خود را بیابد، هزینه‌های مادی و معنوی بسیاری از دوش جامعه، مردم و مسئولان برداشته خواهد شد.
- ﴿ مسجد پایگاه بزرگ بسیج فرهنگی و حرکتی فرهنگی است.
- ﴿ وظایف فرهنگی شورای اسلامی شهر تهران، در رسیدگی به فرهنگسراها خلاصه نمی‌شود، بلکه باید ضمن برنامه ریزی برای ارتقا فرهنگ اسلامی و عمومی مردم، در مورد مسائلی هم چون اعتیاد، تکدی و بی‌خانمان‌های شهری نیز فکر موثری کرد.
- ﴿ مسائل فرهنگی در همه شهرها بویژه تهران به عنوان پایتخت جمهوری اسلامی ایران بسیار مهم است و باید به این مسئله توجه شود که فرهنگ ما فرهنگ انقلاب اسلامی و ارزش‌های دینی است

- «مسجد محوری» به عنوان مرکز دایره تمامی اقدامات شهرداری در حوزه‌های مختلف اجتماعی و فرهنگی
- صیانت از فرهنگ و هویت دینی و ملی و تبیین نظری، مفهومی و کاربردی هویت ایرانی و اسلامی

- ترویج فرهنگ ایثار، جهاد و شهادت با رویکرد مشارکت شهروندی
- کمک به کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی با محوریت مساجد
- استفاده از آموزه‌های غنی منبعث از قرآن، نهج البلاغه، دعا و نیایش در آموزش شهروندان
- تلاش برای بازگشت به اصالت شهر تهران با تقویت کالبدی و فرهنگی شهر و افزایش تعلق خاطر شهروندان به محله و شهر خود
- تلاش در راستای افزایش «مشارکت‌پذیری» اجتماعی و «سهام‌پذیری» اجتماعی شهروندان
- تلاش در راستای مشارکت شهروندان در «شکوفایی» اجتماعی محله
- کمک به گسترش کسب و کارهای خرد خانگی-محلی
- توسعه آموزش‌های یکپارچه شهروندی در راستای اعتلای معنویت، اخلاق و دین‌مداری (حیات طیبه)
- کمک به استحکام بنیان خانواده از طریق تقویت ارتباط والدین و فرزندان با برگزاری هدفمند و مستمر برنامه‌های جمعی خانوادگی
- توجه به موضوع معیشت، درمان و سرپناه «زنان سرپرست خانوار» با همکاری خیرین، گروه‌های جهادی، بهره‌گیری از ظرفیت مسئولیت اجتماعی شرکت‌های بزرگ اقتصادی و نهادهای مسئول
- توجه به موضوع «کودکان کار» و تلاش در راستای ارتقاء شخصیت اجتماعی، سلامت روحی و حرفه‌آموزی آنها با همکاری خیرین، گروه‌های جهادی و بهره‌گیری از ظرفیت مسئولیت اجتماعی شرکت‌های بزرگ اقتصادی و نهادهای مسئول
- ایجاد و توسعه کلینیک‌های اجتماعی خانواده در سطح محلات هدف، جهت کاهش آسیب‌پذیری کودکان و نوجوانان و کاهش خشونت‌های خانوادگی و طلاق
- توجه به سلامت اجتماعی، سبک زندگی و بهداشت شهروندان از طریق گسترش غربالگری به موقع برخی بیماری‌های صعب‌العلاج، کاهش گسترش روزافزون اُبیسیتی و چاقی، استعمال دخانیات و کمبود ویتامین‌ها
- تسهیل مبادلات اقتصادی و تعاملات اجتماعی محلی از طریق ارتقاء و توسعه پرتال‌های هوشمند، امن و بومی
- کمک به استقرار و گسترش فضاهای نوآوری محلی جهت ایجاد بستر و فضای مناسب برای رشد و شکوفایی خلاقیت و ایده‌پردازی جوانان در راستای گام دوم انقلاب
- استفاده چند منظوره از فضاهای شهری برای برگزاری رویدادهای مذهبی و ملی با مشارکت شهروندان
- کمک به ایجاد و راه‌اندازی باغچه‌های تولید گیاهان ارگانیک شهری و محله‌ای و ترویج استفاده از غذای سالم با برگزاری جشنواره‌های غذاهای سنتی و مختلف اقوام ایرانی
- تقویت سامانه‌های ارتباطی شهرداری (۱۳۷ و ۱۸۸۸) جهت دریافت نقطه‌نظرات و گسترش ارتباط شهروندان با مدیران شهری در کنار تقویت برقراری ارتباط مستقیم مدیران شهری با مردم

- طراحی و استقرار سامانه دریافت و بررسی طرح‌ها و ایده‌های خلاقانه و نوآورانه
- برگزاری جلسات هم‌اندیشی مستمر با حضور نمایندگان آحاد مختلف جامعه
- برگزاری جشنواره‌ها، برنامه‌ها و مسابقات ورزشی با محوریت خانواده
- گسترش فضاهای سرپوشیده و روباز محفوظ و مناسب جهت تسهیل ورزش بانوان
- بسترسازی و تأمین تجهیزات مرتبط برای استفاده حداکثری جانبازان و معلولان گراندقدر از فضاهای ورزشی
- انعقاد تفاهم‌نامه با آموزش و پرورش جهت سرویس دهی فضاهای ورزشی به دانش‌آموزان و فرهنگیان
- برگزاری برنامه‌های ورزشی رویدادمحور محلی، منطقه ای و شهری
- راه‌اندازی نقشه هو شمند اینترنتی، برای شناسایی پس زمینه‌های فرهنگی و هویتی نقاط گوناگون محلات و مناطق مختلف شهر
- تهیه سند راهبردی توسعه منابع انسانی شهرداری
- تهیه سند جامع آموزش شهروندی
- تدوین و به‌روزرسانی سند گردشگری شهری

۸-۲ اهم پیشنهاد های حوزه فنی، عمرانی و حمل و نقل و ترافیک

کلام رهبری فرزانه انقلاب:

شهر تهران همچنین باید شهری دارای رفاه از جهات مختلف به ویژه حمل و نقل برای مردم باشد و مسئولان شهری نیز باید مقاوم سازی بویژه مقاوم سازی مناطق پرجمعیت و فرسوده را اولویت اصلی خود قرار دهند.

- استقرار نگاه یکپارچه در حوزه حمل و نقل با توجه به مولفه مبداء و مقصد سفر در تهران و شهرهای اقماری
- توسعه شبکه حمل و نقل همگانی شهری و استفاده از تکنولوژی‌های جدید و پاک به‌ویژه در زمینه ریلی
- افزایش ایمنی، دسترس پذیری و راندمان شبکه ریلی با تکمیل اجزاء اجرا نشده و بخش‌های باقیمانده اولویت دار
- افزایش ظرفیت ناوگان مترو و اتوبوس و کاهش سر فاصله قطارها به عنوان اولویت اصلی برنامه های عمرانی
- تهیه برنامه جامع عملیاتی مناسب‌سازی اماکن، معابر، فضاهای عمومی و ایستگاه‌های حمل و نقل برای تمامی آحاد جامعه به‌ویژه کودکان، سالخوردگان و ناتوانان جسمی
- توسعه و ساماندهی مجتمع‌های ایستگاهی با کاربری مختلط به منظور کمک به تأمین منابع مورد نیاز برای احداث خطوط ریلی توسعه شهری مبتنی بر حمل و نقل همگانی (TOD)

- تهیه برنامه جامع شهر زیرزمینی به عنوان راه حلی برای کمبود فضای توسعه از یک سو و افزایش بهره‌وری از عرصه عمومی شهر از سوی دیگر
- ارتقای کمی و کیفی پیاده‌راه‌ها و مسیرهای پیاده از قبیل روشنایی، امنیت، جذابیت بصری و مطلوبیت مسیر
- توجه به جنبه‌های زیبایی‌شناختی سازه‌های سطح شهر با توجه ویژه به رنگ و نور در شهر
- تدوین برنامه جامع نوسازی و نگهداشت ناوگان موجود مترو، اتوبوس و تاکسی
- بازنگری مسیرهای اتوبوسرانی و تاکسیرانی در تطابق با شبکه حمل و نقل ریلی و نیازهای تغییر یافته سفر شهروندان
- اولویت‌بندی پروژه‌ها و زیرساخت‌های ناتمام به منظور بهره‌برداری سریعتر از سرمایه‌گذاری انجام شده
- تاسیس صندوق محیط زیست و توسعه حمل و نقل عمومی شهر تهران جهت مولدسازی در راستای توسعه و نوسازی ناوگان و تکمیل زیرساخت‌های اولویت‌دار
- حذف تدریجی و اعمال محدودیت تردد موتورسیکلت‌های کاربراتوری و غیراستاندارد که متأسفانه متهم ردیف اول آلودگی هوا، صوت و تصادفات شهر تهران هستند و جایگزینی تدریجی آنها با موتورسیکلت‌های استاندارد و برقی
- توجه جدی به موضوع معاینه فنی خودروها و موتورسیکلت‌ها و آگاه‌سازی مردم از اهمیت این امر مهم
- راه‌اندازی سامانه ثبت آمار و تحلیل اطلاعات تصادفات در شهر در راستای اولویت‌بندی اقدامات کاهش خطرپذیری و جراحات و مصدومین حوادث
- افزایش تعداد پارکینگ‌ها و پارک سوارها و ایجاد سامانه هوشمند یکپارچه در این خصوص
- گسترش طرح سرپوشیده کردن نهرها و جویهای فاقد آبهای روان دائم یا فصلی در شهر و تخصیص فضای حاصله به تردد امن عابرین پیاده
- سامان‌دهی معابر و گلوگاه‌های ترافیکی
- بهسازی و احیای قنوات به عنوان سرمایه‌های طبیعی شهر و استفاده از ظرفیت آبدهی آنها برای فضای سبز
- تکمیل پروژه‌های مدیریت آب‌های سطحی شهر تهران، تعریف نظام استفاده و توسعه زیرساخت‌های تصفیه روان‌آب‌ها جهت بکارگیری مجدد آنها در جهت نیازهای آبی شهر
- تکمیل شبکه جمع‌آوری آب‌های سطحی، تکمیل احداث حوضچه‌های آرامش بالادست و استاپ لاگ‌ها که نقش به‌سزائی در کنترل سیلاب دارند
- توجه ویژه به بازچرخانی آب و تراواپذیری معابر در راستای کاهش میزان آب‌گرفتگی و سیلاب از یک سو و تغذیه سفره آب زیرزمینی دشت تهران از سوی دیگر

۸-۳ اهم پیشنهادهای حوزه خدمات شهری

کلام رهبری فرزانه انقلاب:

شوراهای شهری در فعالیت های خود به مختصات «شهر اسلامی» توجه کرده و خدمات شهری را در جهت تامین این مقصود بکار گیرند و بخصوص به معماری و شهرسازی متناسب با حیات طیبه ی اسلامی بطور کامل توجه کنند. در شورای اسلامی، عدالت در تقسیم خدمات شهری، تامین آرامش روحی و امنیت معنوی، ظهور و اعتلای مظاهر اسلامی و انقلابی، عمران و آبادی و زیبایی، حفظ طبیعت و صفای طبیعی، همه با هم باید مورد توجه قرار گیرد.

- استقرار نظام علم پایه و مسلط به فناوری روز در مورد تمامی مسائل مرتبط با حوزه خدمات شهری
- تدوین برنامه های راهبردی در راستای کاهش و رفع آلودگی اعم از آلودگی هوا، آلودگی صوتی، آلودگی بصری، آلودگی نوری، آلودگی خاک
- تهیه برنامه عملیاتی «مدیریت جامع پسماند شهر» و توجه ویژه به بازیافت صحیح و کامل زباله و نیز استفاده از فن آوری های روز دنیا در احداث مجتمع های زباله سوز مدرن و پاک
- تدوین طرح جدید ارتقاء وضعیت جمع آوری، تفکیک و جانمایی مخازن زباله
- صیانت و حفاظت از باغ ها و توسعه فضای سبز به ویژه در مناطق جنوبی شهر
- نگهداشت بهینه فضای سبز و توسعه گونه های گیاهی بومی شهر تهران
- استفاده از گونه های مختلف گیاهی مناسب با اقلیم شهر و جان بخشی طبیعی به شهر در فصول مختلف به واسطه استفاده و گسترش گونه های گیاهی رنگ دار و متنوع
- افزایش مشارکت مردم در ایجاد و نگهداری فضاهای سبز محلی
- تدوین برنامه عملیاتی بهره برداری از آب خام تهران
- تدوین نظام استفاده از فاضلاب تصفیه شده در مصارف شهری

۸-۴ اهم پیشنهادهای حوزه ایمنی و مدیریت بحران

کلام رهبری فرزانه انقلاب:

مقابله با حوادث طبیعی، آمادگی بیشتری لازم دارد، در همه جای کشور یک آمادگی صد در صد لازم است برای ستاد بحران.
در مقابل بلاها و حوادث، چه حوادث طبیعی و چه حوادث تحمیلی، انسان های بزرگ و دلار و پهلوان می ایستند، حادثه را مغلوب خودشان میکنند.

- گسترش آموزش های همگانی در راستای آمادگی مواجهه شهروندان با حوادث طبیعی و انسان ساخت
- توجه ویژه به مسأله کاهش سطح خطرپذیری شهر در برابر حوادث طبیعی و انسان ساخت

- ارتقای کمی و کیفی تجهیزات و امکانات امدادی سطح شهر
- افزایش تعداد و توزیع بهینه و متناسب ایستگاه‌ها و تجهیزات آتش‌نشانی در کنار توجه به سطح مهارت، آموزش و کیفیت نیروها
- تدوین برنامه های استاندارد عملیاتی (SOP) برای مواجهه با حوادث با احتمال وقوع و اثر گذاری بالا (High Risk & Effectiveness Disasters) برای نیروهای عملیاتی و داوطلب مردمی
- ایجاد هماهنگی مناسب و تقسیم کار با سایر ارگان‌ها جهت آمادگی در مقابله با بحران‌ها قبل از وقوع
- برگزاری مانورهای سراسری و تخصصی با مشارکت دستگاه‌های ذیربط و گروه‌های مردمی
- شناسایی مستمر ساختمان‌های فرسوده و داشتن برنامه لازم در این خصوص
- استقرار و صدور احکام ستاد پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران در قالب سازمان دوم رسمی شهرداری تهران

۸-۵ اهم پیشنهاد های حوزه شهر سازی و معماری

کلام رهبری فرزانه انقلاب:

تهران باید به شهری با هویت ایرانی و اسلامی، زیبا و روح نواز، دارای رفاه عمومی و مقاوم تبدیل شود.

نمای شهر تهران، نمای یک شهر اسلامی نیست، فضای زندگی باید طوری باشد که سبک زندگی اسلامی در آن آسانتر باشد.

حقیقتاً معماری و نمای تهران، نمای یک شهر اسلامی نیست و شهرداری و شورای شهر باید این موضوع را جزو جدی ترین مسائل خود بدانند.

باید هر چه ممکن است، محیط زندگی شهر به گونه ای طراحی و ساخته شود که تحقق سبک زندگی اسلامی راحت تر امکان پذیر باشد.

- کمک به شکل گیری معماری شاخص دوره معاصر «معماری انقلاب اسلامی»
- تهیه برنامه اقدام و الگوی مداخله در بافت فرسوده با نگاه چند محوری (اجتماعی، فنی، اقتصادی، شهرسازی)
- بازبینی و تدقیق طرح تفصیلی شهر تهران
- استقرار رویکرد شهر انسان محور در توسعه و مرمت زیرساخت‌های شهری با اولویت سهولت استفاده گروه‌های خاص (معلولان، سالمندان و کودکان) به خصوص در موضوع پیاده‌رو ها
- توجه ویژه به سیما و منظر شهری از طریق تعریف و احیای خط آسمان، خط زمین (بر و کف) و خط سایه
- استقرار نظام هویت برای تمامی سطوح و وجوه در معرض دید عمومی ساختمان‌های احداثی (تمامی سطوح و وجوه در معرض دید عمومی ساختمان، نمای اصلی قلمداد شده و نمای آسمان نیز دارای ضابطه استاندارد خواهد شد.)

- توجه ویژه به اصالت و هویت معمارانه شهر در تمامی اجزای کالبدی احداثی
- تهیه طرح پیوند اجتماعی-اقتصادی محلات منفک و منقطع شده به سبب عبور شبکه معابر تندرو شهری
- تهیه طرح کشف زبان معماری مناطق عرفی شهر تهران و پهنه بندی متناظر آن
- گسترش رویکرد توسعه شهری مبتنی بر حمل و نقل همگانی (TOD)
- اجرای برنامه‌های بهسازی محیطی با رویکرد ارتقاء کیفیت عرصه‌های عمومی
- بازبینی سند جامع زیباسازی شهر
- اعطای اولویت به راهبرد کلی «تقدم پیرایش بر آرایش» در پروژه‌های زیبا سازی
- استقرار مدیریت هماهنگ بصری و ارتقاء کیفی سیما و منظر شهر
- تهیه و تدوین دستورالعمل‌های ساماندهی تبلیغات محیطی
- تهیه طرح عملیاتی و برنامه اجرایی روشنایی و نورپردازی شهر
- بازنگری و ارائه «سند جامع مدیریت و حفاظت بافت‌ها و ابنیه تاریخی، فرهنگی و طبیعی شهر»
- تهیه طرح ساماندهی و ارتقا کیفی مکان رویدادها به منظور صیانت و تقویت خاطرات جمعی شهروندان و کمک به رونق گردشگری شهری
- شناسایی و تهیه «شناسنامه فنی و ایمنی ساختمان‌های ملکی شهرداری»
- صیانت مضاعف از رود دره‌های شهر تهران و حرایم آنها
- کمک به ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی مستقر در مجموعه شهری تهران
- پیگیری اجرای طرح مصوب حریم

۸-۶ اهم پیشنهاد‌های حوزه اقتصاد، برنامه ریزی و مدیریت شهری

کلام رهبری فرزانه انقلاب:

﴿ رمز موفقیت، مدیریت جهادی است و مدیریت جهادی یعنی کار، تلاش، محاسبه با خدا و تکیه به علم، درایت و تدبیر. ﴾
 ﴿ باید در اداره شهر از روش‌های علمی و محققان برجسته دانشگاه‌ها نیز استفاده شود. ﴾

- تلاش برای ارتقاء مناسبات مدیریت شهری با حاکمیت، دولت، مجلس شورای اسلامی و قوه قضاییه
- تلاش برای کاهش هزینه‌های نگهداشت شهر، در کنار :
  - تأمین سرجمع هزینه‌های جاری و نگهداشت از محل عوارض وصولی و سهم مالیات بر ارزش افزوده
  - تأمین و پرداخت هزینه‌های توسعه‌ای شهر و تسویه دیون از سایر محل‌های درآمدی و با استفاده حداکثری از ابزارهای نوین تامین مالی در بازار سرمایه

- تدوین مکانیزم تشخیص و وصول مستقیم سهم شهرداری از محل مالیات بر ارزش افزوده
- پیگیری افزایش سهم شهرداری‌ها از مالیات بر ارزش افزوده از ۳ درصد به ۴ درصد
- ایجاد صندوق‌های زمین و ساختمان
- بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت بازار سرمایه برای تامین مالی پروژه‌ها و طرح‌های زیربنایی و تادیه دیون:
  - تعریف و انتشار اسناد خزانه اسلامی شهر
  - اوراق وقف
  - عرضه اولیه سهام شرکت‌های انتفاعی شهرداری در بورس
- تأمین مالی پروژه‌های توسعه ای مبتنی بر حمل‌ونقل همگانی (TOD) از طریق اوراق جعاله، اوراق سفارش ساخت، اوراق مشارکت
- مرتبط نمودن عوارض سالانه ساختمان و خودرو به ارزش جاری
- خروج سازمان املاک و مستغلات و سازمان سرمایه‌گذاری و مشارکت‌های مردمی از رویکرد انفعالی
- تامین مالی پروژه‌های پسماند از طریق اجرای قراردادهای مشارکتی در زمینه تولید زباله‌سوز، احداث مولدهای پراکنده تولید برق و استخراج رمزارز
- افزایش میزان تامین مالی از طریق قراردادهای مشارکت عمومی-خصوصی (PPP)
- ایجاد ستاد مدیریت هزینه، جهت کنترل و تنظیم هزینه‌های جاری و نگهداشت شهر
- بازطراحی نظام بنگاهداری در شهرداری تهران
- تدوین و تقدیم پیشنهادهای اجرایی در راستای امکان وصول و تسویه بدهی‌های دولت به شهرداری تهران
- پیاده‌سازی سیستم حسابداری و گزارشگری مالی چند سطحی (نقدی - تعهدی) با رویکرد بودجه‌ریزی عملیاتی
- استقرار سامانه مدیریت بدهی‌ها و مطالبات شهرداری
- تقویت و توسعه نظام عوارض و مالیات‌ستانی بر پایه اتوماسیون هوشمند در قالب سامانه تهران من
- استقرار نظام بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد
- استفاده حداکثری از بدنه متخصص و زبده شهرداری به عنوان سرمایه‌های علمی و اجرایی شهر با اولویت جوانان و بانوان فرهیخته و انقلابی
- تدوین و اجرای برنامه توان‌افزایی و کارآیی حرفه‌ای پرسنل شهرداری تهران در زمینه‌های تخصصی و عمومی (ارتقا مهارت‌های رفتاری، همکاری تیمی، برخورد اسلامی با ارباب رجوع، همیت سازمانی)
- استقرار نظام پایش، ارزیابی و رتبه‌بندی کارکنان «صلاحیت‌کارفرمایی» جهت افزایش بهره‌وری سازمانی، کاهش زمینه‌های بروز فساد و تسهیل مسیر ارتقای شغلی کارکنان مستعد و با ظرفیت سازمان

- جذب کارورز از میان دانش آموختگان نخبه و انقلابی در رشته‌های مرتبط با ماموریت‌های شهرداری با همکاری و تفاهم با دانشگاه‌های معتبر و مطرح شهر تهران
- اصلاح ساختاری شهرداری به منظور استفاده بهینه از توانمندی‌های موجود و عدم موازی کاری
- تقویت ستاد سلامت اداری و مقابله با فساد
- تدوین نظام جامع آمار و داده و نظام جامع اطلاعات مکانی
- تدوین مدل بومی شهر هوشمند تهران براساس بهره‌گیری از تجارب موفق جهانی
- تشویق استقرار بازارهای نوآوری شهری، استارت‌آپ‌ها و کسب و کارهای دانش بنیان و مبتنی بر IT
- تعریف بستر ارائه خدمات یکپارچه برخط به شهروندان
- تدوین و ارائه سند راهبردی دیپلماسی شهری

۹) کار ویژه های خاص

فارغ از پیشنهادهای ارائه شده، لازم است برخی موارد خاص و با اهمیت تحت عنوان «کارویژه‌های خاص» به طور فوری و مستمر، مورد توجه مدیریت شهری قرار گرفته و عملیاتی گردند؛ موارد مذکور شامل سه موضوع اساسی زیر می‌باشد:

۹-۱ پیگیری منویات مقام معظم رهبری در خصوص شهر تهران

مقام معظم رهبری از سال ۱۳۸۴ تا کنون نسبت به مسایل شهری مطالباتی را مطرح فرموده اند. اگرچه بخشی از این مطالبات و منویات در قالب سند تهران ۱۴۰۰ بازتاب و نمود داشته است و به ویژه در طی شوراهای دوم تا پنجم به بخش‌هایی از آن پرداخته شده است؛ اما بخش اعظم این دغدغه‌های مهم، راهبردهای اساسی و چشم‌انداز ترسیم شده توسط معظم‌له به دلایل مختلف اجرایی نشده است. لذا ضمن تأکید بر این که محقق کردن این امور اولویت ویژه کاری اینجانب خواهد بود، برای تحقق آن اقدامات زیر را صورت خواهم داد:

- تشکیل کارگروه مطالعاتی ویژه در مرکز پژوهش‌ها و برنامه‌ریزی شهرداری تهران جهت تبدیل منویات معظم له، به نقشه راه، برنامه عملیاتی و اقدام مشخص برای کلیه رده‌ها و سطوح شهرداری تهران؛
- در نظر گرفتن اولویتی خاص در لایحه پیشنهادی بوجه سالانه شهرداری برای پیگیری این مطالبات؛
- تشکیل کارگروه‌های مشترک با شورای اسلامی شهر تهران، و قوای سه‌گانه در جهت رفع موانع از فراروی تحقق این برنامه‌ها.

۹-۲ مدیریت بحران کرونا

غلبه بر بحران همه‌گیری کرونا نیازمند عزمی ملی، همکاری بین‌بخشی و هم‌افزایی میان همه دستگاه‌های خدمت‌رسان است؛ این بحران سه مرحله خواهد داشت:

۱- دوران پاندمی ۲- دوران اپیدمی ۳- زندگی با واقعیت جدیدی به نام کرونا (دوران اندمیک).
مدیریت شهری آتی باید برای هر سه مرحله فوق، راهبرد و برنامه اقدام مشخصی داشته باشد. متأسفانه در دوره گذشته ظرفیت‌های مدیریت شهری در این خصوص به نحو مطلوب مورد استفاده قرار نگرفت و برنامه‌ریزی مناسبی در این امر مهم ملاحظه نگردید. در این راستا و برای بازگرداندن زندگی عادی به شهر، دستورکارهای ویژه‌ای را پیگیری و اجرا خواهیم نمود از جمله:

- تهیه برنامه اقدام جامع مقابله با کرونا در شهر تهران در قالب اقدامات فرهنگی، آموزشی، خدماتی و هماهنگی در هر یک از بازه‌های زمانی برشمرده (پاندمی، اپیدمی، اندمی)؛
- ایجاد کارگروه مشترک با ستاد مقابله با کرونای تهران و کمک به تسریع در امر مهم واکسیناسیون عمومی؛
- ایفای نقش و همکاری موثر در اجرای برنامه کمک‌های مومنانه برای تسکین مسایل و مشکلات اقشار و گروه‌های آسیب دیده از کرونا؛
- تهیه و اجرای طرح‌هایی برای کمک به مشاغل و کسب و کارهای آسیب دیده از کرونا.

۹-۳ پیگیری شعار رونق تولید، پشتیبانی‌ها و مانع‌زدایی‌ها در حوزه مدیریت شهری

توجه به رونق اقتصادی شهر و رفع موانع موجود در مسیر تولید در زمینه‌هایی که با مدیریت شهری در ارتباط مستقیم قرار دارد، از جمله نکات مهمی است که به عنوان کارویژه مدنظر خواهد بود. ارتباط مستقیم شهرداری تهران با تولیدات حوزه‌های مسکن و ساختمان و صنایع وابسته، محصولات کشاورزی و باغی، صنایع مرتبط با خدمات شهری و حمل و نقل همگانی و وجود شبکه توزیعی و فرو شگاهی گسترده، زمینه‌ای را فراهم ساخته تا مدیریت شهری بتواند در این زمینه ایفای نقش نماید، در این جهت اقدامات زیر پیگیری خواهد شد:

- تهیه طرح کمک به رونق تولید، پشتیبانی‌ها و مانع‌زدایی‌ها در مدیریت شهری و ارسال آن به شورای اسلامی شهر تهران برای تصویب؛
- پیگیری محدودیت فروش و توزیع کالای غیر ایرانی در شبکه توزیعی و فروشگاه‌های وابسته به شهرداری؛
- در نظر گرفتن مشوق‌های ویژه برای تبلیغات محیطی کالاهای تولیدی ایرانی در سطح شهر و رسانه‌های شهرداری؛
- تهیه و اجرای طرح فرهنگی و آموزشی مرتبط با رونق تولید، پشتیبانی‌ها و مانع‌زدایی‌ها در حوزه‌های فرهنگی، هنری، اجتماعی، زیباسازی و رسانه‌ای مدیریت شهری.